

Elżbieta Jaworska

"Pamięć konfederacji barskiej w polskiej pieśni ludowej", Helena Kapełuś [w:] "Przemiany tradycji barskiej. Studia", pod red. Z. Stefanowskiej, Kraków 1972 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 15/46, 260

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(V) LIGEZA Józef: Podania górnicze z Górnego Śląska. "Rocznik Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu". Etnografia. Bytom 1972 z. 5, s. 152, zř 40,-

Antologia zwiřzanych z zawodem górnika podań historycznych, lokalnych, mitycznych i wierzeniowych, opatrzona wstępm i słownikiem wyrazów gwarowych. Zbiór obejmuje 135 tekstów, wśród których znajdują się podania ludowe, pochodzące głównie z zapisów dokonanych przez autora podczas terenowych poszukiwań na obszarze Górnego Śląska, i teksty literackie, od Roździeńskiego do pisarzy współczesnych. Wstęp dotyczy historii zbieractwa podań górniczych przez polskich i niemieckich ludoznawców oraz charakteryzuje postać Skarbnika jako głównego bohatera tego rodzaju opowiadań.

BP/46/143

El.J.

(V) KAPBUŚ Helena: Pamięć konfederacji barskiej w polskiej pieśni ludowej. W: Przemiany tradycji barskiej. Studia. (Materiały Sesji Naukowej zorganizowanej przez Instytut Badań Literackich PAN w dniach 18-19 marca 1970 w Warszawie. Teksty przygotował zespół pod kier. Z. Stefanowskiej). Kraków 1972, s. 213-224.

Autorka stwierdza ubóstwo tematyki konfederacji barskiej w folklorze i uważa to zjawisko za logiczną konsekwencję nieuczestniczenia chłopstwa w wydarzeniach lat 1768-1772. Pogłosy walk konfederacji, jeśli nawet zachowały się w formach ułamkowych w przekazie ludowym, nie były przedmiotem zbieractwa XIX-wiecznego, m.in. ze względu na cenzurę. Z pieśni ludowych zwiřzanych z konfederacją znamy dwie odmiany: unikalną pieśń o Gogolewskim oraz znaną z większej ilości wariantów pieśń o Drowiczu. Na podstawie analizy obu odmian autorka ustala pierwotność pieśni o Gogolewskim w stosunku do tekstu drugiego oraz wskazuje na kontaminacje tych tekstów z innymi pieśniami ludowymi. Daje również ciekawy komentarz do zagadkowej dotychczas pieśni o zdrajcy-murzyńcu (znanej Kolbergowi z "Obrazów litewskich" Chodźki), pozwalający odnieść ją do wojny konfederacyjnej.

BP/46/144

El.J.